

Wenselijkheid van en draagvlak voor alternatieve geschillenbeslechting op het terrein van auteursrecht en naburige rechten; een terreinverkenning

T.M.C. Asser Instituut

Den Haag, T.M.C. Asser Instituut, 2001

Bestellingen: T.M.C. Asser Instituut, tel. 070 3420300, e-mail: tmc@asser.nl
Kenmerk: **EWB 01.083**

Conclusies

De vijf geïnterviewden hebben met betrekking tot *vraag a)* ieder aangegeven dat zij als individu dan wel als organisatie thans en in het verleden betrokken zijn geweest bij rechterlijke geschillenbeslechting op het terrein van auteursrecht en naburige rechten. Deze geschillenbeslechting is verlopen via de weg van de kort geding- dan wel bodemprocedure en heeft menigmaal geresulteerd in een schikking. Het bestaan van methoden van alternatieve geschillenbeslechting wordt onderkend, doch met deze methoden bestaat vrijwel geen ervaring.

Uit de antwoorden op *vraag b)* blijkt dat alle geïnterviewden in het kader van de rechterlijke geschillenbeslechting over auteursrecht en naburige rechten te maken hebben gehad met conflicten terzake van muziek. Daarnaast worden geschillen genoemd op het gebied van beeldende kunst, literatuur, fotografie, vormgeving, verpakkingen van producten en logo's, architectuur, software, programmagegevens en format/concept-spel.

Uit de antwoorden op *vraag c)* komt naar voren dat niet alle geïnterviewden op de hoogte zijn van de kosten die een rechterlijke procedure met zich mee brengt. De geïnterviewden die zich daarover hebben uitgelaten schatten de kosten van een kort geding-procedure tussen Dfl. 10.000 en 20.000 en van een bodemprocedure tussen Dfl. 500.000 en 1.000.000. De duur van kort geding-procedures wordt geschat op 3 weken tot 2 maanden en die van bodemprocedures tussen 1 jaar en 'onbepaald'. Enerzijds worden als (mogelijk) relevante factoren, die van invloed geacht worden op de uitkomst van een procedure, genoemd: twijfel omtrent de haalbaarheid van de zaak en (daarmee samenhangend) de overweging dat met doorprocederen veel tijd en geld gemoeid zal zijn. Daarnaast worden genoemd: de noodzaak tot samenwerking van partijen in de toekomst, de wens tot instandhouding van de relatie, de (financiële) gelijkwaardigheid van partijen, de stimulans van advocaten van partijen om daadwerkelijk tot een oplossing te komen, de tijdsdruk, het publiciteitsgevoelige onderwerp wegens de politieke aard ervan en (daarmee samenhangend) de wens de zaak binnenskamers te houden, de kosten van het voeren van een rechterlijke procedure alsmede de ontwikkelingen in vergelijkbare zaken in het buitenland.

Op *vraag d)* wordt in het algemeen geantwoord dat een rechterlijke procedure met een schikking of een uitspraak eindigt. Er gaat duidelijk precedentwerking uit van jurisprudentie in zaken van auteursrecht en naburige rechten. Het kan een partij ervan weerhouden of juist stimuleren een procedure aanhangig te maken. Voor zover een buitengerechtelijke procedure zoals mediation zijn vruchten heeft afgeworpen, bestaat de neiging op deze procedure opnieuw een beroep te doen.

Alle geïnterviewden zijn naar aanleiding van *vraag e)* van mening dat de snelheid in kort geding-procedures groot is en die in bodemprocedures voor rechtbanken en hoven te wensen over laat. De enkeling die met buitengerechtelijke procedures ervaring had, was over de snelheid van arbitrage niet te spreken, doch wél over die van mediation. In het algemeen hebben de geïnterviewden vertrouwen in de deskundigheid van de rechter (of alternatieve geschillenbeslechter). Sommigen menen dat deze expertise in de grote steden van een hoger kaliber is dan in de kleine. Anderen zijn van mening dat roulatie van rechters de bestaande deskundigheid in gevaar brengt, terwijl tevens is opgemerkt dat kruisbestuiving door roulatie juist voordelen oplevert. Ook is aangegeven dat (auteursrechtelijke) specialisatie van bepaalde kamers van een rechterlijke instantie een goede ontwikkeling zou zijn voor het vergroten van de deskundigheid, hoewel daaraan ook nadelen kleven. De zorgvuldigheid van

rechters (of alternatieve geschillenbeslechtsers) wordt door het merendeel van de geïnterviewden als positief beoordeeld. Een enkeling is de mening toegedaan dat de rechter blijk geeft van een onzekere houding door een hogere instantie de ruimte te laten voor de nadere invulling van zijn oordeel. Ook wordt opgemerkt dat de snelheid die bij de kort geding-procedure in acht moet worden genomen een zwakke juridische argumentatie in de hand kan werken. Daartegenover staat dat de oplossing veelal billijk is.

Ten antwoord op *vraag f)* wordt enerzijds aangevoerd dat wat betreft de snelheid en de deskundigheid de arbitrage- en bindend adviesprocedure wellicht beter scoren dan de bodemprocedure. Tevens meent men dat de kosten van arbitrage en bindend advies lager uitvallen. Voorts wordt in een arbitraal vonnis meestal uitspraak gedaan over alle strijdpunten tegelijk, terwijl een rechterlijke uitspraak vaak gewezen wordt in verschillende onderdelen. Anderzijds wordt te berde gebracht dat arbitrage voor geschillen waarbij grote belangen op het spel staan niet de geëigende weg is, omdat partijen het geschil dan niet meer in eigen hand hebben en er geen appèlmogelijkheden zouden zijn.

Uit de antwoorden op *vraag g)* vloeit voort dat verschillend gedacht wordt over de behoefte aan een andere vorm van geschillenbeslechting dan de rechterlijke procedure. Bij de andere vorm heeft men vooral het oog op de arbitrageprocedure. Deze zou met name geschikt zijn voor domeinnaamkwetsies, omdat deze procedure transparant, zorgvuldig, snel en kostenbesparend zou zijn in vergelijking met een rechterlijke procedure. Arbiters beschikken over het algemeen over grote expertise. De vraag is of partijen, die veelal geen juridische kennis van dit specifieke terrein hebben, zelfstandig zouden kunnen optreden, zonder de bijstand van een rechtskundige (advocaat). Ter voorkoming van misbruik van domeinnaam ('domeinnaamkaping') wordt overwogen om het middel van de volledige proceskostenveroordeling te hanteren. Voor dit soort gevallen waarin sprake is van evident misbruik leent mediation zich niet en heeft de rechtspraktijk veeleer behoefte aan een methode waarbij de misbruiker definitief gecorrigeerd kan worden.

De antwoorden op *vraag h)* laten zien dat sommige geïnterviewden alternatieve geschillenbeslechting een kans willen geven en dat anderen daarin juist geen heil zien. De geïnterviewden staan enerzijds open voor alternatieve geschillenbeslechting voor zover het gaat om geschillen met betrekking tot auteursrecht en naburige rechten, waarin het gelijk aan de kant van beide partijen is of waarin partijen ook in de toekomst met elkaar door een deur moeten. Anderzijds wordt echter naar voren gebracht dat het creëren van een alternatieve geschillenbeslechtingsmethode drempelverlagend werkt in die zin dat men gemakkelijker die stap zet dan de stap naar de rechter.

De geïnterviewden hebben bij *vraag i)* moeite hun standpunt te bepalen ten aanzien van het in het leven roepen van een organisatie die zich toelegt op auteursrechtelijke geschillenbeslechting. Zij stellen zich terughoudend op bij het doen van uitspraken over de slagingskans van een dergelijke organisatie. De vraag wordt opgeworpen of met zo'n organisatie het probleem niet verlegd wordt. Zodra een organisatie de bevoegdheid krijgt tarieven en licentievergoedingen vast te stellen, zal de toeloop enorm zijn en zal weinig vrijheid noch animo bestaan zelf tot een goede gebruiksregeling te komen door te onderhandelen. De instelling van het Copyright Tribunal in het Verenigd Koninkrijk geeft stof tot nadenken. Enkele geïnterviewden geven aan dat een organisatie die belast wordt met het beslechten van geschillen, zich niet tevens zou moeten toeleveren op het vaststellen van tarieven en het scheppen van condities op bepaalde terreinen van auteursrecht en naburige rechten.

Bij de beantwoording van *vraag j)* over de ontwikkeling van richtlijnen in het kader van geschillenbeslechting in zaken van auteursrecht en naburige rechten geven alle geïnterviewden te kennen daarvoor open te staan. Het redigeren van richtlijnen wordt beschouwd als een houvast. Wél is de inschatting dat het een behoorlijke opgave is om algemene, relevante criteria vast te stellen die toepasbaar zouden zijn in elk concreet geval.

Uit het voorgaande zou met enige voorzichtigheid kunnen worden afgeleid dat de advocatuur, de rechterlijke macht en de publieke omroep dermate weinig ervaring met alternatieve geschillenbeslechtingsmethoden hebben dat het te vroeg is om uitspraken te doen over de wenselijkheid daarvan met betrekking tot auteursrecht en naburige rechten. Deze voorlopige conclusie lijkt des te meer gerechtvaardigd, nu de twee collectief beheerorganisaties kenbaar hebben gemaakt geen voorstander te zijn van alternatieve geschillenbeslechting. Nu over de wenselijkheid van alternatieve geschillenbeslechting in het kader van auteursrecht en naburige rechten geen duidelijke uitspraak kan worden gedaan, kan en behoeft vooralsnog niet (te) worden ingegaan op de vraag naar

het bestaan van een draagvlak ervoor.